

Додаток

"Затверджено"

Директор ТОКЦНТТШУМ

Йосиф КОХАН

" 30 " 03 2026 р.

Умови

проведення обласного заочного конкурсу серед педагогів закладів позашкільної освіти на кращі навчальні програми, навчально-методичні посібники та методичні розробки з науково-технічного напрямку позашкільної освіти на 2026 рік

1. Загальні положення

1.1. Організатором обласного конкурсу методичних розробок з науково-технічного напрямку (далі - Конкурс) є Тернопільський обласний комунальний центр науково-технічної творчості школярів та учнівської молоді.

1.2. Конкурс проводиться з метою виявлення і пропаганди кращого педагогічного досвіду з питань удосконалення освітнього процесу у гуртках науково-технічного напрямку позашкільної освіти за трьома розділами:

- навчальні програми;
- навчально-методичні посібники;
- методичні розробки.

1.3. Завданнями Конкурсу є:

- підвищення професійного рівня, творчої активності керівників гуртків закладів позашкільної освіти та залучення їх до вирішення проблем удосконалення освітнього процесу у гуртках;
- формування методичної культури керівників гуртків закладів позашкільної освіти;
- підтримка творчо працюючих керівників гуртків закладів позашкільної освіти;
- залучення педагогів до інноваційної діяльності.

1.4. У Конкурсі можуть брати участь як окремі педагогічні працівники, так і авторські колективи закладів позашкільної освіти.

2. Порядок і термін проведення Конкурсу

2.1. Для участі в Конкурсі необхідно подати:

- заявку, в якій вказати: назву представленої роботи;
- прізвище, ім'я та по батькові автора чи авторів (повністю), посаду, місце роботи (офіційну назву закладу), адресу закладу, контактні телефони,

e-mail;

- конкурсні роботи – електронний варіант. Без електронної версії роботи на Конкурс не приймаються. Електронна версія - у текстовому редакторі Word;

- рецензія практичного працівника - оформлена відповідно.

2.2. Роботи на Конкурс подати до **11 травня 2026 р.** на електронну адресу: **obltechnik@ukr.net** з метою попереднього ознайомлення членів журі та провідних спеціалістів, залучених до оцінювання робіт. Після завершення терміну подачі роботи прийматись не будуть.

2.3. Довідки щодо проведення конкурсу за тел. 25-28-87 у м. Тернополі, методичний відділ ТОКЦНТТШУМ.

2.4. Роботи, які за змістом не відповідають вимогам науково-технічного напрямку, прийматись до розгляду не будуть.

3. Загальні вимоги до матеріалів, що надсилаються на Конкурс

3.1. Матеріали, що надсилаються на Конкурс, повинні розкривати:

- якість та ефективність роботи гуртків з науково-технічного напрямку;
- ефективність сучасних методик, освітніх технологій у гуртках та інших творчих об'єднаннях;

- систему виявлення, апробації і впровадження у практику гурткової роботи з науково-технічного напрямку передового педагогічного досвіду;

- розробку і впровадження ефективних систем розвитку творчої особистості, інтересів та здібностей учнів, творчої ініціативи педагогічних працівників, удосконалення освітнього, творчого розвитку вихованців у гуртках;

- організацію і проведення масових заходів, конкурсів і змагань серед здібних учнів.

3.2. Матеріали можуть бути подані як навчальні програми, навчально- методичні посібники, методичні розробки, орієнтовані на надання практичної допомоги керівникам гуртків.

3.3. Основні вимоги до навчально-методичних посібників зазначені у додатку 1 до умов, до методичних розробок – у додатку 2 до умов, до навчальних програм у додатку 3 до умов.

3.4. **УВАГА! Всі роботи будуть перевірятись на плагіат.**

3.5. Відповідно до Конституції України і Закону України "Про мови" матеріали повинні бути написані державною мовою – українською, з дотриманням правописних норм та за відповідною структурою.

3.6. Обсяг матеріалів визначається авторськими аркушами згідно з додатками (авторський аркуш – одиниця обсягу літературного твору, що дорівнює 40 тис. друкованих знаків (літер), розділових знаків, цифр та

пропусків між словами). Один авторський аркуш відповідає 22 сторінкам комп'ютерного тексту, надрукованого через 1,5 інтервали шрифтом Times New Roman №14 на стандартному аркуші формату А4.

4. Технічне оформлення матеріалів, які надсилаються на Конкурс

4.1. Комп'ютерний набір: шрифт 14, Times New Roman, через 1,5 інтервали, з одного боку білого паперу формату А4.

4.2. Поля: ліве – 3 см, праве – 1 см, верхнє та нижнє – 2 см. 4.3. Текстова частина має бути чорного кольору.

4.4. Всі сторінки, враховуючи ілюстрації та додатки, нумеруються. Першою сторінкою вважається титульна, яка не нумерується.

5. Підведення підсумків Конкурсу

5.1. Для підведення підсумків Конкурсу створюється журі з числа провідних спеціалістів даного профілю.

5.2. Роботи подані на конкурс оцінюються відповідно до таблиці критеріїв оцінювання методичних розробок, навчально-методичних посібників, навчальних програм додаток 6 до умов.

За підсумками Конкурсу журі визначає переможців у кожному з розділів.

Автори кращих робіт будуть відзначені дипломами Тернопільського обласного комунального центру науково-технічної творчості школярів та учнівської молоді відповідних ступенів.

Кількість нагороджених осіб визначає журі.

Додаток 1 до умов проведення Конкурсу

Основні вимоги до навчально-методичного посібника

Навчально-методичний посібник містить матеріали з організації освітнього процесу у гуртках науково-технічного профілю.

Обсяг навчально-методичного посібника - від 2 і більше авторських аркушів.

Зміст посібника має відповідати навчальній програмі щодо структури, обсягу, глибини розгляду матеріалу, співвідношення розділів з одиницями навчального часу.

1. Структура навчально-методичного посібника

Посібник повинен мати такі структурні елементи: титульний лист; зміст; вступ (передмова); основний текст; запитання, завдання, вправи; довідково- інформаційний матеріал; бібліографія; додатки.

На *титульному листі* має бути вказано: відповідне управління освіти; офіційна назва навчального закладу; ініціали, прізвище автора чи колективу авторів; назва роботи; населений пункт, рік.

Зміст – це перелік заголовків, рубрик, нумерація сторінок. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати або давати їх в іншій редакції не можна. Всі заголовки у змісті починаються з великої букви, у кінці речення крапка не ставиться.

Вступ (передмова). Вступ (передмова) має відповідати таким основним вимогам: обґрунтування актуальності проблеми, формулювання основних завдань, визначених програмою, шляхи їх реалізації, прогнозованість результату, перспективність використання іншими педагогами.

Основний текст. Основний текст – дидактично і методично опрацьований і систематизований автором навчальний матеріал. Виклад матеріалу має вирізнятися об'єктивністю, науковістю і чіткою логічною послідовністю.

Запитання, завдання, вправи. Наведені приклади, завдання, вправи, опис технологій мають сприяти розвитку мислення вихованців, формуванню у них практичних умінь та навичок.

2. Довідково-інформаційний матеріал:

- *схеми* не повинні повторювати матеріал основного тексту або містити зайву інформацію;
- *у технічних кресленнях* не повинно бути малозначущих подробиць;
- *у статистичних даних* доцільно використовувати графіки, діаграми, які є ефективним засобом передачі інформації;
- доцільно використовувати *кольорові ілюстрації*, які не тільки збагачують інформацію, а й акцентують увагу на основному.

3. Бібліографія. Бібліографія оформляється у відповідності до ДСТУ 8302:2015 "Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання".

4. Додатки. *Додатки* – важливий засіб збагачення змісту навчально- методичного посібника. У додатках доцільно давати різні матеріали, що доповнюють або ілюструють основний текст. Додатки повинні стосуватись всієї роботи або її частин.

Основні вимоги до методичної розробки

Методична розробка містить матеріали щодо планування та організації освітнього процесу, інноваційних технологій навчання та методики реалізації навчальних тем програми у гуртках науково-технічного напрямку.

Обсяг методичної розробки 1 авторський аркуш.

Структура методичної розробки.

Методична розробка повинна мати такі структурні елементи: титульний лист; зміст; вступ (передмова); основна частина; висновки; бібліографія; додатки.

В основній частині методичної розробки необхідно розкрити:

- актуальність і перспективність – відповідність провідним тенденціям розвитку позашкільної освіти, досягненням методики освітнього процесу у гуртках науково-технічного напрямку, можливість відтворення конструктивної ідеї досвіду іншими педагогами (або колективами);

- новизну і прогресивність – внесення нових, оригінальних елементів в організацію педагогічного процесу, ефективне застосування прогресивних моделей організації навчання, виховання, розвитку особистості, застосування інноваційних методів, способів педагогічної діяльності;

- результативність і дієвість – стабільно високий рівень розвитку і освіченості гуртківців, суттєві позитивні зрушення у сформованості основних компетенцій, рівні вихованості школярів;

- практичне застосування: на основі аналізу та узагальнень необхідно сформулювати пропозиції щодо практичного застосування даної розробки, спрогнозувати результат.

Основну увагу необхідно приділити *технології навчання*, як алгоритму втілення у практику відповідної методики проведення занять у гуртках науково - технічного напрямку.

Технологія навчання (виховання, управління) моделює шлях освоєння конкретного навчального матеріалу (поняття) в межах відповідного гуртка, теми, питання і максимально пов'язана з освітнім процесом, діяльністю тих, хто навчає, і тих, хто навчається. Технологія навчання має бути представлена за такою структурою:

- а) концептуальна основа технології;

- б) змістова частина, яка охоплює:

- постановку, максимальне уточнення, формулювання цілей (загальних і конкретних) щодо досягнення результатів;

- зміст навчального матеріалу відповідно до програми;

- в) процесуальна частина, до складу якої належать такі компоненти:

- організація освітнього процесу відповідно до поставлених цілей;

- форми і методи навчальної діяльності гуртківців та діяльності педагогів;

- управління освітнім процесом (оцінювання поточних

результатів, корекція навчання, спрямована на досягнення поставлених цілей);

- завершальна оцінка результатів.

У *висновках* необхідно подати рекомендації щодо значимості та практичного використання методичної розробки іншими педагогами.

Додаток 3 до умов проведення Конкурсу

Методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти

Навчальна програма з позашкільної освіти (далі – програма) – це нормативний документ, що визначає мету, завдання, зміст, обсяг, порядок, способи організації освітньої діяльності та вимоги до її результатів.

Навчальні програми з позашкільної освіти розробляються із врахуванням положень законів України "Про освіту", "Про позашкільну освіту" та відповідно до Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 року № 433, листа Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 05.06.2013 р. № 14.1/10- 1685 "Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти", Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 серпня 2004 р. № 651 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 р. за № 1036/9635, Типових навчальних планів для організації навчально- виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 22.07.2008 № 676. При цьому мають бути враховані Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243, Державний стандарт певної освітньої галузі (Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція), затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012 № 615; Державний стандарт початкової загальної освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462; Державний стандарт базової і повної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392), Концепція профільного навчання (нова редакція), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 11.09.2009 № 854.

Навчальна програма з позашкільної освіти має складатися з таких структурних елементів:

- I. пояснювальна записка;
- II. навчально-тематичний план;

- III. зміст програми;
- IV. прогнозований результат;
- V. орієнтовний перелік обладнання (за потребою);
- VI. література;
- VII. додатки (за потребою).

Назва програми має відображати зміст діяльності творчого об'єднання, та напрям позашкільної освіти.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до програми містить таку інформацію:

- актуальність навчальної програми, обґрунтування необхідності створення програми, її новизна, оригінальність;
- напрям позашкільної освіти та організаційна форма творчого об'єднання, в яких реалізується програма;
- вік вихованців, на яких розрахована програма;
- посилання на навчальні програми, на основі яких розроблено програму або внесено зміни, доповнення, та обґрунтування цих змін (за потребою);
- мета і завдання програми;
- рівні, рік навчання, кількість годин на рік/тиждень;
- особливості побудови навчальної програми (за потребою);
- загальна характеристика освітнього процесу, рекомендовані методи, форми, засоби навчання і контролю за досягненнями вихованців, ресурсне забезпечення.

Особливу увагу слід звернути на визначення мети і завдань програми, яка має забезпечувати навчання, виховання, розвиток та соціалізацію дітей і молоді. Мета – це ідеальнепередбачення кінцевих результатів освітньої діяльності, на досягнення яких спрямована навчальна програма. Формулюється мета одним реченням, в якому даються відповіді на такі питання: Що ми робимо? Для кого ми це робимо? Як ми це робимо? Коректно сформульована мета починається з віддієслівного іменника (формування, сприяння, створення умов та ін.). Завдання програми конкретизують мету, визначають шляхи її досягнення. Завдання можуть бути навчальними (озброєння гуртківців науковими знаннями, спеціальними і загальнонавчальними вміннями та ін.), виховними (формування світогляду, моралі, естетичної культури та ін.), розвиваючими (розвиток мови, мислення, пам'яті, творчих здібностей, рухової та сенсорної систем та ін.). Коректно сформульовані завдання починаються з дієслова неозначеної форми (навчити, розвинути, удосконалити, визначити, виховати, поглибити, систематизувати та ін.).

Варіанти формулювань, що можуть бути використані у пояснювальній записці навчальної програми з позашкільної освіти подаються у [додатку 4](#).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН має вигляд таблиці, відображає розділи, теми та визначає співвідношення навчального часу, який відводиться на засвоєння теоретичного матеріалу та його практичне опрацювання ([зразок 1](#), [зразок 2](#)). Загальна кількість годин для практичних

занять, як правило, має бути більшою, ніж для теоретичних. При формулюванні назв розділів/тем слід використовувати речення телеграфного стилю, не допускається використання складних конструкцій і фраз, що можуть мати багатозначне тлумачення.

Зразок 1

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. Назва розділу	12	20	32
1.1. Назва теми	8	10	18
1.2. Назва теми	4	10	14
Розділ 2. Назва розділу	8	10	18
2.1. Назва теми	8	10	18
Підсумок	2	-	2
Разом	54	90	144

Зразок 2

Початковий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО- ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Назва теми	8	10	18
Назва теми	4	10	14
Назва теми	...	...	...
Індивідуальна робота	-	10	10
Підсумок	-	2	2
Разом	52	92	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ структурується за розділами та темами відповідно до навчально-тематичного плану.

Зміст навчальної програми має відповідати таким вимогам:

- відповідність сучасному рівню розвитку суспільства і науки;
  - спрямованість навчального матеріалу на розвиток пізнавальних і творчих здібностей вихованців;
  - забезпечення систематичної роботи з обдарованою і талановитою молоддю;
  - науковість і достатність теоретичних пояснень, коректність і доцільність введення наукових понять та термінів;
  - практична спрямованість навчального матеріалу;
  - відповідність обсягу навчального матеріалу нормам навантаження та кількості навчальних годин;
  - відповідність навчального матеріалу віковим особливостям вихованців (учнів) та рівню їх підготовки;
- наступність у засвоєнні знань, умінь і навичок, здобутих вихованцями (учнями) у попередні роки навчання;
- використання та поглиблення знань, отриманих вихованцями (учнями, слухачами) в закладах освіти.

Навчальна програма може бути побудована лінійним, концентричним або блочним способами:

- при лінійному способі навчальний матеріал реалізується систематично і послідовно з поступовим ускладненням, за висхідною лінією, при цьому новий навчальний матеріал викладається на основі вже вивченого й у тісному взаємозв'язку з ним;

- концентричний спосіб допускає повторне вивчення окремих розділів і тем як на одному, так і на різних рівнях навчання з розширенням та поглибленням змісту навчального матеріалу;

- блочний спосіб передбачає розподіл навчального матеріалу на самостійні структурні одиниці – блоки, дає можливість заміни одного змістового блоку (розділу або теми) іншим в залежності від наявних організаційно-методичних умов, запитів вихованців.

При розробленні програм можливе поєднання елементів різних способів побудови (блочного та концентричного, лінійного та концентричного тощо). В програмі передбачити години для індивідуальних занять (підготовка до виставок, до змагань, конкурсів, тощо).

При побудові навчальних програм на основі компетентнісного підходу необхідно провести його через всі розділи навчальної програми – від відповідних формулювань мети і завдань до змісту програми, форм практичної роботи, прогнозованих результатів, контролю практичних досягнень вихованців.

Опис змісту програми здійснюється з дотриманням такої послідовності викладу матеріалу:

- назва розділу/теми (нумеруються арабськими цифрами, номер

теми складається з номера розділу і порядкового номера теми, відокремлених крапкою; починаються з абзацу в 1,25 см);

- кількість годин для вивчення теми;
- зміст навчального матеріалу (теоретична та практична частини).

Розділ **"ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ"** передбачає результати навчально-виховної діяльності за кожен період навчання та має такі складові: вихованці (учні) мають знати, вихованці (учні) мають вміти, вихованці (учні) мають набути досвід. За умови застосування компетентнісного підходу складові прогнозованого результату будуть такі: вихованці (учні) мають знати і розуміти, вихованці (учні) мають вміти та застосовувати, у вихованців (учнів) мають бути сформовані компетенції.

Прогнозовані результати можна оформити у вигляді таблиці:

Назва розділу (теми)	Вимоги до рівня досягнень вихованців(учнів)	Форма демонстрації досягнень вихованців(учнів)
розділ ...	<p>Вихованці (учні) мають знати ...; Вихованці (учні) мають вміти ...;</p> <p>Вихованці (учні) мають набути досвід у ...</p> <p><i>або</i></p> <p>Вихованці (учні) мають знати і розуміти ...; Вихованці (учні) мають вміти і застосовувати ...;</p> <p>У вихованців (учнів) мають сформуватися компетенції ... (при розробленні навчальної програми із врахуванням компетентнісного підходу)</p>	<p>Творча робота, портфоліо, презентація, захист проекту; виріб, макет, модель; концертний виступ; участь у виставках, фестивалях, конкурсах, змаганнях, походах тощо; присвоєння відповідних спортивних розрядів(звань).</p>

Прогнозований результат має бути пов'язаний з визначеними завданнями; теоретичним та практичним навчальним матеріалом, що був опрацьований протягом відповідного періоду навчання.

Передбачені навчальними програмами методи оцінювання результатів навчально-виховного процесу повинні здійснювати позитивний вплив на самооцінку, забезпечувати емоційну рівновагу, мотивувати дітей до пізнання та творчості.

ЛІТЕРАТУРА. До навчальної програми може додаватися кілька списків літератури: використана при розробці навчальної програми; рекомендована для педагогів (науково-методичні видання, методичні посібники, методичні рекомендації), для вихованців (науково-популярні, довідкові видання, навчальні посібники, практикуми тощо).

Видання в списку літератури розміщуються в алфавітному порядку та описуються відповідно до чинного стандарту ДСТУ 8302:2015 "Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання".

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ формується відповідно до Типових переліків навчально-наочних посібників і технічних засобів навчання для художньо-естетичних, еколого-натуралістичних, туристсько-краєзнавчих і науково-технічних позашкільних навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 08.01.2002 № 5, та містить інформацію про необхідні для організації освітнього процесу матеріали, обладнання, прилади, інвентар, електронні засоби навчання тощо.

ДОДАТКИ оформляються за бажанням автора навчальної програми та можуть містити дидактичні матеріали, методичні рекомендації, репертуарний перелік, зразки виробів тощо.

Оформлення навчальної програми має відповідати вимогам Примірної інструкції з ведення ділової документації в позашкільних навчальних закладах, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 23.08.2012 № 947, а саме:

- текстовий редактор Word;
- гарнітура Times New Roman, через інтервал 1-1,5;
- поля: ліве – 3 см, праве – 1 см, верхнє, нижнє – 2 см;
- наскрізна нумерація сторінок вгорі по центру, на титульній сторінці номер не зазначається;
- назви структурних елементів виконуються великими літерами, жирним шрифтом.

Титульна сторінка містить таку інформацію:

- найменування органу управління освітою;
- найменування навчального закладу;
- відомості про погодження програми;
- відомості про затвердження програми;
- напрям позашкільної освіти;
- назва програми;
- рік навчання за програмою;
- найменування населеного пункту;
- рік розроблення програми.

Відомості про автора (авторів) та рецензентів програми зазначаються на другій сторінці та містять: прізвище, ім'я, по батькові, посаду і місце роботи кожного з них.

Зразок оформлення навчальної програми з позашкільної освіти подається у [додатку 5](#).

Додаток 4
до умов проведення Конкурсу

**Варіанти формулювань,
що можуть бути використані у пояснювальній записці навчальної
програми з позашкільної освіти**

Структурний елемент пояснювальної записки	Варіант формулювання
Актуальність навчальної програми	<ul style="list-style-type: none"> - Актуальність навчальної програми пов'язана з .. - На сьогодні до числа найбільш актуальних питань освіти належить ... - Особливої уваги у вирішенні проблем позашкільної освіти набувають питання ...
Обґрунтування необхідності створення програми, її новизна, оригінальність	<ul style="list-style-type: none"> - Створення навчальної програми обумовлено необхідністю ... - Новизна навчальної програми полягає в ... - Специфіка навчальної програми обумовлена ... - Особливість полягає в ... - Навчальна програма орієнтована на ... - Відмінними ознаками навчальної програми є ... - Особливий акцент у змісті програми зроблено на - Пропонована програма побудована на основі особистісно-орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного підходів ... - В основу навчальної програми покладені авторські матеріали ...
Напрямок позашкільної освіти та організаційна форма Вік вихованців, на яких розрахована навчальна програма	<ul style="list-style-type: none"> - Навчальна програма реалізується у ... (гуртку, студії, творчому об'єднанні, клубі тощо) ... (напрямок, профіль позашкільної освіти) та спрямована на вихованців віком ... (можливий розподіл за рівнями).
Посилання на навчальні програми, до яких внесено зміни, доповнення, та обґрунтування цих змін (за потребою)	<ul style="list-style-type: none"> - Навчальна програма побудована на основі програми ... - До ... внесено доповнення, що відображають такі особливості ...

<p>Мета і завдання навчальної програми</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Метою навчальної програми є ... - Завдання навчальної програми: ... - Основні завдання програми полягають у ...
<p>Особливості побудови програми (за потребою)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - У структурі програми виокремлюються такі розділи ... - Програму побудовано за лінійним / концентричним / блочним принципом ... - Програма містить такі розділи (теми): ...
<p>Рівні, рік навчання, кількість годин на рік, тиждень</p>	<p>Навчальна програма передбачає ... років навчання: 1- й рік – початковий рівень – ... год. на рік, ...</p> <p style="text-align: center;">год. на тиждень;</p> <p>2- й рік – основний рівень – ... год. на рік, ...</p> <p style="text-align: center;">год.</p> <p style="text-align: center;">на тиждень;</p>
<p>Загальна характеристика навчально-виховного процесу, рекомендовані методи, форми, засоби навчання і контролю за досягненнями вихованців, ресурсне забезпечення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Програма передбачає проведення занять, клубної роботи, уроків, лекцій, індивідуальних занять, тренінгів, конференцій, семінарів, курсів, читань, вікторин, концертів, змагань, навчально-тренувальних занять, репетицій, походів, екскурсій, експедицій, практичної роботи в лабораторіях, майстернях, на об'єктах захищеного ґрунту, на навчально-дослідних земельних ділянках, сільськогосподарських та промислових підприємствах, на природі тощо. - Методами опрацювання навчального матеріалу є ... - Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові, залікові заняття, опитування, захист творчої роботи, виконання нормативів, контрольних вправ, участь в конкурсах, виставках, змаганнях, походах, концертах та захист навчального проекту - або портфоліо.

**Навчальна програма з позашкільної освіти науково-технічного
напрямку
інформаційно-технічного профілю "WEB-
ДИЗАЙН" 1 рік навчання**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Особливістю навчальної програми "Web-дизайн" є цікавий і зрозумілий виклад доволі складних сучасних web-технологій для початківця-розробника web- сторінок.

Створення даної програми обумовлене відсутністю серед програм інформаційно-технічного профілю науково-технічного напрямку позашкільної освіти, які мають відповідне схвалення Міністерства освіти і науки України, вузькопрофільної навчальної програми і матеріал якої ґрунтувався б на поглибленому вивченні програмування.

Дана програма розроблена відповідно до основних положень Законів України "Про світу". "Про позашкільну освіту", "Про національну програму інформатизації", Положення про позашкільний заклад, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.12.2008 р. № 1123) та ряду інших нормативних документів.

Програма складається з однієї змістової лінії: програмування. Навчальний матеріал реалізується систематично і послідовно з поступовим ускладненням.

Особлива увага акцентується на розвитку дослідницьких умінь, пошуку власних способів виконання робіт. Програма тематично значно розширює і поглиблює шкільний курс "Інформатика" (9 -11 клас)

Програма розрахована на навчання дітей віком від 14 до 16 років у групі, яка становить 12-15 осіб.

Програма ставить за мету вивчення програмних засобів і технологій, пов'язаних з розробкою та функціонуванням web-ресурсів.

Мета досягається через практичне оволодіння дітьми мови HTML, JavaScript, PHP; засвоєння основ будови, методів управління web-сайтами; формування навичок створення власного web-сайту в Інтернеті. Ще однією з головних ідей, покладених у розробку програми, є стимулювання самостійної роботи учнів шляхом виконання власних проєктів та самостійних творчих завдань, що спонукає до розвитку їх творчого креативного мислення під час опанування шкільного курсу інформатики.

Вивчення матеріалу сплановано на 1 рік з розрахунку 144 годин (4год/тиждень).

Основною формою навчання є гурткове заняття різних типів: вивчення нового навчального матеріалу, удосконалення знань та формування умінь, узагальнення та систематизація знань, контроль та корекція знань.

Рекомендується використовувати такі форми організації навчання: заняття - лекції, заняття-семінари, заліки, практичні заняття різного типу, як то

індивідуальні, роботу в групах тощо.

Програма розрахована на використання комп'ютерів на кожному занятті. Навчальний процес в гуртку ґрунтується на проведенні лекційних і

практичних занять, розробці власних проєктів. Найголовнішим завданням курсу основного рівня навчання є формування в учнів практичних навичок створення сайту мовами HTML, JavaScript, PHP. При цьому учні матимуть підготовку в сфері дизайну і досвід роботи на комп'ютері. Їм докладно пояснюється підготовка графіки в редакторі Adobe Photoshop та основи JavaScript. Курс навчання містить теми ознайомлення з мережею Інтернет. У міру вивчення учні створюють свій web- сайт в Інтернеті, обмінюються необхідною інформацією, вивчають основи малюнка, анімації. Методи ґрунтуються на активному залученні учнів до навчального процесу з використанням якісних методичних матеріалів. У подальшому вихованці зможуть самостійно створювати презентаційні сайти, розробляти Інтернет - проєкти. Учні самостійно обирають тему творчих проєктів за особистим уподобанням та інтересом, але відповідно до навчальної тематики, рівня складності, віку, а також на вибір за порадою керівника гуртка. Виконують індивідуальні, парні та колективні проєкти.

Знання та вміння контролюються поточним оцінюванням виконання практичних і самостійних завдань, запланованих відповідно до програми, а також участю учнів у конкурсах, змаганнях і олімпіадах.

При формуванні групи враховуються вікові особливості дітей та зміст програми. Учні зараховуються за результатами тестування, оскільки для опанування програми "Web-дизайн" потрібно мати певний рівень знань і вмінь користувача-початківця.

Ресурсне забезпечення, необхідне для вивчення запланованого навчального матеріалу:

операційна система Windows XP, Windows 7 або Linux; текстові редактори (Блокнот, KWord та ін.);

графічні редактори (Paint, Photoshop, Kpaint, Gimp та ін.);

візуальні редактори HTML (FrontPage, DreamWeaver, HomeSite та ін.); редактори для роботи з анімацією (Flash, ImageReady, Gimp та ін.);

програми архівування даних для створення архівних файлів, а також їх відкривання та перегляду;

набір програм для роботи в глобальній мережі Інтернет для перегляду та редагування web-сторінок, роботи з електронною поштою та телеконференціями, файловими архівами, пошуковими системами: Internet Explorer, Netscape, Mozilla, Opera тощо.

Для якісного навчання 12–15 вихованців слід забезпечити кожного індивідуальним робочим місцем. Обов'язковою умовою є належний технічний стан комп'ютерів (достатній обсяг оперативної пам'яті та жорсткого диску, наявність DVD-ROM, рознімів для USB флеш-пам'яті; доступ до мережі Інтернет; комп'ютери повинні бути об'єднані в локальну мережу) і наявність необхідного програмного забезпечення, а також периферійних пристроїв.

Навчальний процес забезпечений наочним і дидактичним матеріалом (спеціальною методичною літературою; Інтернет-ресурсами, освітньо-інформаційними ресурсами).

Навчально-тематичний план програми є орієнтовним. Керівник гуртка може змінювати кількість теоретичних і практичних занять (залежно від того, як швидко та якісно вихованці засвоюють теоретичні знання та набувають

практичних навичок), враховуючи рівень інтелектуального розвитку гуртківців.

Різниця розподілу навчальних годин вказується в навчально-тематичному плані.

Основний рівень, один рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. Статичні web-сторінки	17	35	53
1.1. Програми-браузери	8	10	18
1.2. Мова розмітки гіпертексту HTML	6	12	18
1.3. Редактори для роботи з HTML	6	10	16
1.4. Графіка для WEB	4	12	16
Розділ 2. Динамічні web-сторінки	32	56	88
2.1. Динамічний HTML	4	4	8
2.2. Мова JavaScript	12	20	32
2.3. Анімація. Технологія FLASH	12	20	32
2.4. Вступ до інтерактивного програмування	4	4	4
2.5. Робота над проектом		8	8
Підсумок	-	2	2
Разом	51	93	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Зовнішній вигляд вихованців. Дотримання правил техніки безпеки. Організаційні питання.

Розділ 1. Статичні web-сторінки (52 год.)

1.1. Програми-браузери (2 год.)

Теоретична частина. Глобальна мережа Інтернет. Інформаційний зв'язок в Інтернеті. Сервер і робоча станція. Апаратні, програмні та інформаційні складові мережі Інтернет. Адресація в Інтернеті. Організація інформації, принципи навігації. Протоколи передавання інформації. Основні послуги глобальної мережі Інтернет. Програмне забезпечення для роботи в Інтернеті. Захист інформації. Обмеження на перегляд інформації в Інтернеті.

Практична частина. Програма-браузер. Вікно програми. Основна панель інструментів. Перехід на web-сторінку. Пересування web-сторінкою. Пошук інформації на сторінці. Керування завантаженням сторінки. Зміна виду кодування і розміру шрифту на сторінці. Вибір домашньої сторінки. Збереження сторінки та її фрагментів. Збереження малюнків і фрагментів тексту сторінки.

Пошук інформації в Інтернеті. Налаштування параметрів пошуку. Пошук електронних адрес. Організація, перегляд і збереження списку обраних сторінок. Відтворення мультимедійних фрагментів web-сторінок.

Настроювання основних параметрів програми-браузера. Настроювання шрифтів і кольору.

Вибір мови. Оформлення web-сторінок. Настроювання підключення до Інтернету.

1.1. Мова розмітки гіпертексту HTML (18 год.)

Теоретична частина. Основні принципи побудови HTML-документів. Поняття тегів. Основні теги документів: <html>, <body>, <head>, <title>. Атрибути тегів. Форматування тексту. Теги заголовків <H1>...<H6>. Вибір шрифту. Колір фону і шрифту. Списки. Розділові смуги. Рухомий рядок. Вставка графічних зображень. Формати графічних зображень. Вирівнювання тексту та графічного зображення. Фонова графіка. Гіперпосилання. Текстові посилання. Графічні посилання. Сегментована графіка. Колірна гама. Звук і відео. Тег <EMBED>. Таблиці. Фрейми. Стили. Таблиця стилів. Позиціонування елементів на сторінці. Статичні фільтри.

Таблиці стилів в окремих файлах. Форми.

Практична частина. Створення простих HTML документів. Використання тегів та їх атрибутів. Форматування та вирівнювання тексту. Застосування графічних зображень на web-сторінках. Створення гіперпосилання на інші ресурси. Використання таблиці стилів при формуванні web-сторінок.

1.2. Редактори для роботи з HTML (16 год.)

Теоретична частина. Призначення візуального редактора HTML. Панелі інструментів. Стандартна панель інструментів. Панель режимів роботи. Режими роботи і редагування. Форматування тексту. Розміщення заголовків. Списки. Створення таблиць. Редагування таблиць. Розміщення горизонтальних ліній. Розміщення дати. Створення загальних ділянок. Фон сторінки. Використання зображень як фону. Розміщення графічних зображень. Панель інструментів Picture і редагування зображень. Задавання фонового звуку сторінки. Розміщення відеофайлу і настроювання його властивостей. Використання тем в оформленні сторінки. Зміна колірної схеми. Зміна оформлення графічних елементів.

Гіперпосилання. Закладки. Графічні посилання. Створення активних ділянок на зображенні.

Порівняльна характеристика різних візуальних редакторів HTML.

Практична частина. Створення сторінки за допомогою HTML-редактора. Створення та редагування таблиць. Створення фонових зображень на сторінці. Використання відеоконтенту і настроювання його

властивостей.

1.3. Графіка для WEB (16 год.)

Теоретична частина. Графічні формати Інтернету. Формат GIF. Особливості завантаження малюнків у web-сторінку. Формат JPG.

Графічні елементи оформлення web-сторінок. Дрібні графічні елементи як елементи оформлення: лінійки та художні літери. Градієнтний фон. Графічні маркери. Оформлення кнопок.

Практична частина. Підготовка малюнків у растровому редакторі.

Створення градієнтного фону. Створення круглої фотографії. Підготовка малюнків довільної форми. З'єднання зображень. Створення графічних елементів управління. Використання анімаційних графічних елементів. Прикрашання зображення дрібними деталями. Заливання і заповнення об'єктів текстурами. Накладання тексту. Застосування фільтрів.

Розділ 2. Динамічні web-сторінки (88 год.)

2.1. Динамічне HTML (8 год.)

Теоретична частина. Основні поняття об'єктної моделі. Об'єкти window, document, history, navigator, location, event, screen, їх властивості, методи та події. Типи сценаріїв. Прив'язка сценаріїв до елементів сторінки. Оброблювачі подій.

Практична частина. Створення простого сценарію. Використання об'єктів та обробка їх подій.

2.2. Мова JavaScript (32 год.)

Теоретична частина. Приклади сценаріїв. Реакція на дії користувача. Зміна елементів. Поле введення даних. Текстові ділянки. Пошук у тексті. Перемикачі. Прапорці. Кнопки. Надсилання даних електронною поштою. Художнє оформлення листа: мерехтливий бордюр, переливчасті посилання.

Рухомий елемент. Перетягування елементів. Динамічні фільтри. Спливні підказки. Створення нових вікон. Отримання інформації про події та властивості. Меню.

Практична частина. Створення сценаріїв використання мови JavaScript. Обробка дій користувача. Введення та обробка даних через web-сторінку. Використання елементів управління (перемикачів, прапорців, кнопок тощо). Використання спливних підказок. Створення меню на web-сторінках.

2.3. Анімація. Технологія FLASH (32 год.)

Теоретична частина. Основні поняття, пов'язані з технологією FLASH. Програма для роботи з анімацією. Інтерфейс програми. Робоче поле.

Панелі інструментів. Монтажна лінійка. Шари. Кадри. Символи (зображення, кнопки, анімація), бібліотеки. Основні поняття анімації. Створення анімації. Покадрова анімація. Інтерполяційна анімація. Напрямні шари. Шари-маски. Кольорові ефекти. Приклади анімації (акваріум, сонячна система). Сценарії. Події. Вирази.

Функції. Класи. Оброблювачі. Оператори. Змінні. Панель подій. Основні події з мультфільмами.

Імена об'єктів. Налаштування сценаріїв.

Приклади мультфільмів. Керування звуком. Публікація й експортування мультфільмів.

Практична частина. Створення покадрової анімації. Створення кольорових ефектів. Обробка подій. Використання простих операторів і змінних. Використання функцій і класів. Створення анімаційного ролика, його озвучування.

2.4. Вступ до інтерактивного програмування (8 год.)

Теоретична частина. Опублікування web-сторінки на сервері. Загальні поняття про CGI-сценарії, що виконуються на стороні сервера. Загальні відомості про мови програмування PHP і Perl.

Практична частина. Інсталяція програми емулятора web-сервера "Denver" на локальному комп'ютері. Написання та тестування простого сценарію мовою PHP.

2.5. Робота над проектом (8 год.)

Практична частина. Розробка власного проекту за запропонованими темами: "Власний web-сайт", "Навчальний web-сайт із різних предметів", "Web-

сторінки з анімаційними кліпами для шкільного web-сайту".

Підсумок (2 год.)

Практична частина. Презентація власних проектів.

ПРОГНОЗОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Вихованці мають знати і розуміти:

- основні компоненти мови HTML;
- структуру розмітки HTML;
- основні теги для опису структури HTML-документів;
- засоби оформлення тексту в HTML-документі;
- інтерфейс і правила роботи з різними HTML-редакторами;
- способи включення графіки в HTML-документ;
- поняття гіперпосилань, таблиць, фреймів, форм і стилів;
- принципи та методи розробки сайтів;
- інструментальні засоби для розробки сайтів;
- основні принципи побудови мережі Інтернет;
- основні послуги глобальної мережі Інтернет;
- види програмного забезпечення, необхідного для роботи в глобальній мережі;
- основні принципи пошуку інформації в Інтернеті;
- основні поняття об'єктної моделі;
- основні об'єкти та їх властивості;
- поняття і типи сценаріїв;
- основні елементи, необхідні для створення сценаріїв;
- поняття обробки подій;
- особливості використання графіки у web-документі;
- основні графічні формати Інтернету;
- правила роботи з програмою-браузером;
- правила підключення до Інтернету;
- основні поняття, пов'язані з технологією FLASH;
- основні поняття анімації;

- основні поняття, пов'язані з інтерактивним програмуванням;
- загальні відомості про мови програмування Java і Perl.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- створювати web-сторінки та web-сайти за допомогою різних HTML-
- редакторів;
- оформлювати текст у HTML-документі;
- здійснювати включення графіки у HTML-документ;
- робити гіперпосилання, таблиці, фрейми, форми і стилі;
- оформлювати web-сторінки;
- здійснювати включення різних медіа-файлів у web-сторінку;
- застосовувати програми обробки мультимедіа;
- писати прості сценарії;
- прив'язувати сценарії до елементів сторінки;
- готувати графічні файли для включення у web-документ;
- працювати з малюнками у редакторі растрової графіки;
- робити малюнки довільної форми;
- працювати з дрібними деталями;
- застосовувати фільтри;
- налаштовувати і працювати з програмою-браузером;
- шукати інформацію за допомогою програми-браузера;
- вставляти різні елементи в сценарії;
- працювати в програмі для роботи з анімацією.

Вихованці мають набути досвід:

- розробки сайтів та розміщення їх в WWW;
- створення анімаційних кліпів;
- опублікування web-сторінок на сервері;
- створення простих інтерактивних програм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт загальної середньої освіти в Україні. Інформатика. Освітня галузь "Технології". — К.: Освіта України, 2003.
2. Закон України "Про освіту" // Освіта України. — 1996. — № 123.
3. Закон України "Про позашкільну освіту" // Урядовий кур'єр. — 2000. — № 25.
4. Інформатика. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. — Запоріжжя: Прем'єр, 2003. — 304 с.
5. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. Січень 2002. — К.: Педагогічна преса, 2002. — № 2 — 23 с.
6. Ю. Дорошенко, Н. Прокопенко. Навчання інформатики у структурі 12-річної загальної середньої освіти // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2006. — № 1. — С. 55–72.

7. Положення про позашкільний навчально-виховний заклад // Інф. зб. Міносвіти України. — 1994. — № 9.
8. Завадський, Н. Прокопенко, Т. Проценко. Програма курсу за вибором "Основи створення комп'ютерних презентацій" // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2006. — № 4/5. — С. 35–40.
9. І. Завадський, Н. Прокопенко, Т. Проценко. Програма курсу за вибором "Основи веб-дизайну" // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2006. — № 4/5. — С. 48–55.
10. І. Завадський. Програма курсу за вибором "Основи візуального програмування" // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2006. — № 4/5. — С. 60–68.
11. Ю. Дорошенко, І. Завадський. Програма курсу за вибором "Основи комп'ютерної графіки" // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2006. — № 4/5. — С. 27–34.
12. Ю. Дорошенко, І. Завадський, Н. Прокопенко. Програма курсу за вибором "Основи Інтернету" // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2006. — № 4/5. — С. 41–48.
13. Програми з позашкільної освіти: науково-технічний напрям / Биковський Т. В., Вихренко Т. О. та ін. — К.: 2012.
14. Пасько В. П., Прокопенко Н. С. Програма курсу за вибором "Основи К.Гото, Э. Котлер. Веб-дизайн. — М.: Символ-Плюс, 2003. — 376 с.
15. Реєстр програмних засобів навчального призначення // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. — 2006. — № 1. — С. 180–189.

Додаток 6

Критерії оцінювання методичних розробок

Актуальність обраної теми	Новизна запропонованої ідеї	Пропрацювання ідеї, об'єм роботи та прогнозований педагогічний ефект	Відповідність практичного результату очікуванням	Адаптованість роботи для використання у гуртках. Досвід практичної реалізації роботи у гуртках	Відповідність структурним елементам	Оформлення роботи. Доступність роботи для використання у гуртках	Всього, балів
5 балів	10 балів	15 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	50

Критерії оцінювання навчально-методичних посібників

Актуальність обраної теми	Новизна запропонованої ідеї	Пропрацювання ідеї, об'єм роботи та прогнозований педагогічний ефект	Адаптованість роботи для використання у гуртках. Досвід практичної реалізації роботи у гуртках	Відповідність структурним елементам	Оформлення роботи. Доступність роботи для використання у гуртках	Всього, балів
5 балів	10 балів	20 балів	5 балів	5 балів	5 балів	50

Критерії оцінювання навчальних програм

Актуальність обраної теми	Новизна запропонованої ідеї	Пропрацювання ідеї, об'єм роботи та прогнозований педагогічний ефект	Адаптованість роботи для використання у гуртках. Досвід практичної реалізації роботи у гуртках	Відповідність структурним елементам	Всього, балів
5 балів	10 балів	20 балів	5 балів	10 балів	50

